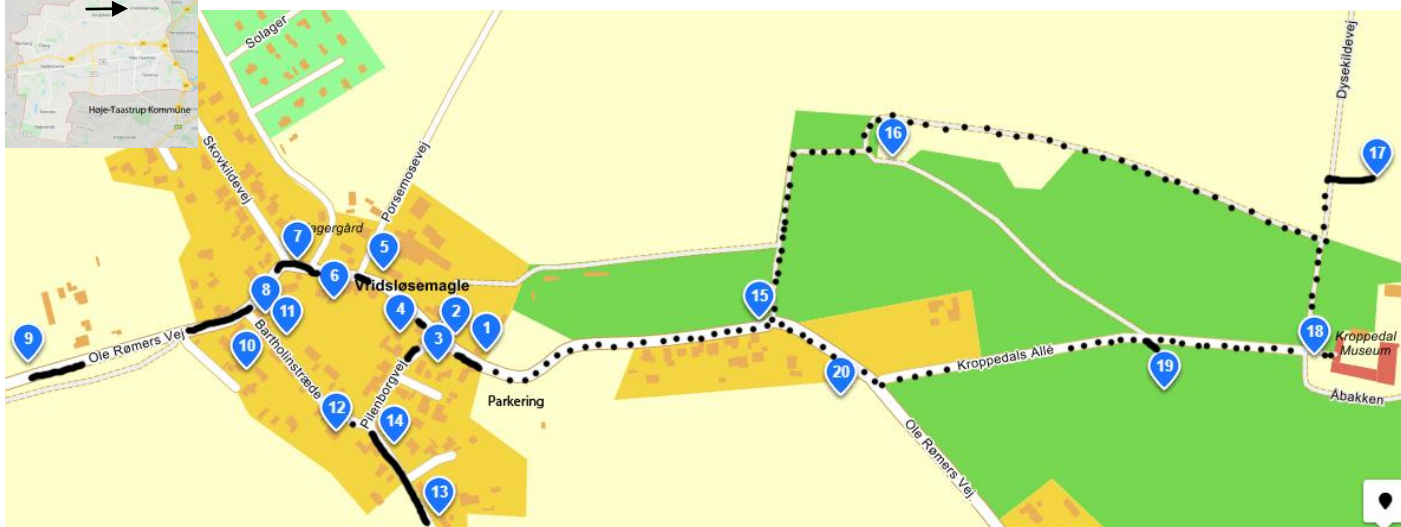

Havelandgård

Ole Rømers Landobservatorium

Vridsløsemagle

Turen til *Vridsløsemagle* er en tur for dig, der dels har lyst til en tur igennem en af kommunens smukke gamle landsbyer og dels har lyst til at stifte nærmere bekendtskab med både vikingetiden og astronomen *Ole Rømer*.

Du kan supplere turen med: *Historisk skattejagt for børn og voksne gennem Vridsløsemagle*.

Navnet *Vridsløsemagle* blev første gang registreret i 1388 som *Wrisløse* og betyder *græsgangen ved bøjningen i terrænet*. Da der siden kom en knopskydning på den anden side af *Store Vejleå*, kaldte man den oprindelige landsby for *Vridsløsemagle*, mens den nye fik navnet *Vridsløselille*.

Førhen var *Vridsløsemagle* en mellemstor landsby med 10 gårde og 5 huse. Ved en brand i 1781 brændte de fleste af landsbyens huse og gårde. Kun to gårde forblev uskadt.

Turen er en kombineret cykel- og gåtur. Byvandringen gennem landsbyen er til fods, mens resten er en cykeltur, hvor du bl.a. cykler gennem en lille skov. Du kan også gå hele turen. Du kan komme til landsbyen med bil, bus eller på cykel. Der er en lille parkeringsplads ved landsbyens indgang, hvor bil og cykel kan parkeres. Bussen stopper nær parkeringspladsen.

Start turen ved parkeringspladsen ved landsbyens indgang..

1. Et kønt lille stråtekøkket rødt hus fra 1850 tager smukt imod en ved indgangen til landsbyen (*Ole Rømers Vej 47*). På facaden står der: ”**Lille røde hus**”. I folkemunde hed huset tidligere *fejerens hus*, fordi der dengang boede en børnerig skorstensfejer her.

2. Det gule nabohus (*Ole Rømers Vej 45*) rummede **Vridsløsemagle Skole** fra 1881-1925/32. Skolen havde dengang 2 klasser med 20-30 børn i hver klasse. Til venstre lå skolestuen, mens læreren boede i højre del af huset. I 1925 flyttede de store børn over til den nybyggede *Centralskole i Sengeløse*, mens de små børn blev ved med at gå i skole her til 1932. Siden har huset været privatbolig.

Fortsæt op igennem landsbyen. Du går på den gamle vej fra middelalderen. Dengang lå Vridsløsemagles 10 gårde i en krans omkring fællesarealet forten. På højre hånd lå dengang seks af gårdene, mens nogle af de gamle huse lå på venstre side af gaden dengang som i dag. Vi skal se nærmere på nogle af dem.

3. Smedje, Købmand, Veje- og Udskænkingsbod

På modsatte side, lidt længere fremme, ligger et smukt gammelt stråtekøkket hus fra 1791 (*Ole Rømers Vej 42*). Huset var førhen et dobbelthus. I husets højre del holdt en **smedje** til i 1800-tallet. I husets venstre del holdt en lille **købmand** til, der foruden butikken havde en **Veje- og udskænkingsbod**. De vogne, der fx førhen

transporterede tørv fra mosen bagved, blev vejret her. I dag er huset privatbolig og hedder *Maglehuset*.

Fortsæt op ad Ole Rømers Vej.

4. Nyd synet af de tre velbevarede stråttækte huse på venstre hånd. Hjørnehuset er fra 1827, det næste er fra 1870 og det tredje 1900.

5. Havelandgaard

Længere fremme på højre hånd ses *Havelandgaard*, en gammel gul gård med rødt bindingsværk. Stuehuset er fra ca. 1850. Den ene længe er fra ca. 1800, mens de andre er fra 1900-tallet. *Havelandgaard* er den eneste af landsbyens seks gårde, der fortsat ligger her. Fire af gårdene nedbrændte ved en stor landsbybrand i 1781 og blev genopført ude på marken. Nabogården, *Solagergaard* udstykkede i 1960'erne en del af sin jord til kolonihaver, der har navn efter gården. Gården er blevet nedrevet og i 2001 blev der bygget et nyt hus her, der er navngivet *Solagergaard*.

grund, som var udstykket fra *Solagergaard*. Fattighuset, der er privatbolig i dag, blev nedrevet i 1980'erne og genopbyg-

6. "Fattighuset"

På den anden side af vejen (*Ole Rømer Vej 32*) lå landsbyens **fattighus** fra begyndelsen af 1800-tallet på en

get med materialer fra det gamle fattighus og vendt. Hvor huset førhen lå med gavl mod vejen, ligger det nu parallelt med vejen.

7. Nyd det røde stråttækte hus

ved indgangen til *Skovkildevej*. Der har ligget et hus her siden 1700-tallet, men det nuværende hus er fra 1877.

ligger for enden af vejen. Det var her gården blev genopført efter branden i 1781. Det gamle stuehus er dog revet ned og erstattet med et nyt.

Skovkildevej har fået navn efter *Skovkildegaard*, der

8. Tidligere købmand.

Fortsæt hen ad Ole Rømers Vej og bemærk det grå hus nr. 28. Huset rummede tidligere en købmand. En snedker havde i slutningen af 1800-tallet åbnet en høker (købmand) på *Bartholinstræde*. Den blev kaldt *Snedkeren* efter ophavsmandens erhverv. Omkring 1937 blev butikken flyttet over i dette hus. Købmanden er lukket i dag og huset omdannet til privatbolig. Med lukningen af købmanden blev *Vridsløsemagle* en landsby uden nogen forretninger.

Lidt tilbagetrukket på den modsatte side af vejen ligger et **gammelt hus**, der har et charmerende udhus fra 1827.

Følg Ole Rømers Vej og gå lidt ud af landsbyen, snart efter ser du en bronzealderhøj på højre hånd.

9. Bavnehøj

Bavnehøj er en gravhøj fra bronzealderen. Den rummede førhen en mandegrav. Manden var begravet med en økse og

2 stykker bronze. Højen er 4 m høj og 32 m bred. *Bavn* betyder *bål*. På *Bavnehøjs* top tændte man i middelalderen et bål, hvis f.eks. fjenden var i landet. Højen fungerede således dengang som en båltelegraf.

Lidt længere fremme ses to af landsbyens gårde. Til højre **Bavnegård** og til venstre **Bakkegård**.

Vend om og gå tilbage. Du passerer kort efter Vartovvej, der har navn efter en stiftelse i København, der førhen ejede Solagergård. Fortsæt ned ad Bartholinstræde. Vejen er opkaldt efter brødrene Bartholin.

Caspar Bartholin (1655-1738) var læge. I 1731 blev han adlet og fik som den første borgerlige tildelt ridderkorset. Hans lillebror **Hans Bartholin** (1665-1738) var fra 1693-1731 ansat som teologisk professor ved *Københavns Universitet*. Begge fik, som en del af deres løn, indtægter fra et par af universitetets fæstegårde i *Vridsløsemagle*.

På *Bartholinstræde* ligger en række charmerende huse. På højre hånd nr. 4, der er fra 1777, mens nr. 6 er fra 1877.

10. Stenskrædderhuset

Mest charmerende er nok nr. 8 fra 1777. Huset hedder **Stenskrædderhuset**, fordi en skrædder engang boede her. Da det blev småt med indtægt, begyndte skrædderen at slå skærver til kommunens veje. Han blev herefter kaldt *stenskrædderen*.

11. Bystævnet

På venstre hånd ses det gamle fællesareal forten. En frodig grøn græs-plæne med gynger, borde og bænke markerer, at dette stadig er et fælles-areal. I sidste århundrede genrejste man et **bystævne** for at mindes, at det var her bønderne førhen sad og fx aftalte, hvornår de skulle så og høste markerne.

12. Nyd de smukke huse.
På højre hånd ses lidt fremme et charmerende gammelt gult hus med sort bindingsværk og stråtag i nr. 5. Huset er fra 1827.

På venstre hånd ses et stråttækt gråt hus med sort bindingsværk i nr. 12. Huset er fra ca. 1850.

Forsæt nu til bunden af Bartholinstræde.

13. Vridsløsemagle skole fra 1827 til 1881

På det sted, hvor to nyere huse nr. 13-15 ligger i dag, lå **Vridsløsemagles første skole** førhen. På arealet foran skolen var der gymnastikplads. Skolelæreren skulle

dengang ikke alene undervise, men også betjene orglet i *Sen-geløse Kirke*. Da *Frederik Meisler* i 1841 ved ansættelsessamtalen ikke kunne spille på orgel, måtte han love biskoppen at lære det, for at få stillingen. Han fik den og var lærer her til 1850. I 1881 flyttede skolen et stenkast (*se punkt 2*).

Gå tilbage til landsbyen.

14. Nyd synes af det smukke gamle hus i nr. 7 fra 1826.
Fortsæt ned ad **Pilenborgvej**. Vejen har navn efter et landssted, brødrene Bartholin fik lov til at opføre i Vridsløsemagle i 1704.

Du er nu tilbage på Ole Rømers Vej. Gå til højre. Snart efter er du ved turens udgangspunkt. Den næste del af turen kan du med stor fordel tage med en cykel, da der er langt imellem de forskellige oplevelser, men du kan også gå turen. Fortsæt nu ud af landsbyen.

15. Ole Rømers mindesten

Uden for landsbyen ses til venstre denne mindesten over den danske astronom Ole Rømer (1644-1710). Stenen blev opsat i 1944 på 300 års dagen for hans fødsel. I 1675 blev han verdensberømt, da han opdagede lysets tøven. Fra 1681 var han professor i astronomi på Københavns Universitet og leder af observatoriet på Rundetårn.

Følg skovstien bag stenen op til Ole Rømers Landobservatorium.

16. Observatorium Tusculanum

Ole Rømer var gift ind i Bartholinfamilien og fik i 1704 lov til at bygge et landobservatorium her. Fra den 21. til den 23. september 1706 sad Ole Rømer her og fulgte stjernernes bevægelser i tre døgn. Disse observationer, TRIDUM, dannede senere grundlag for teorien om stjernernes egenbevægelse. Efter Ole Rømers død i 1710 forfaldt observatoriet. Først i 1978 fandt museumsleder *Claus Thykier* landobservatoriet. Tre stolper markerer i dag, hvor Ole Rømer havde anbragt to store astronomiske kikkerter. Nogle sten viser, hvordan det gamle landobservatorium med stue og arbejdsrum så ud. Tæt herved er der en statue af Ole Rømer uden portrætlighed.

*Følg stien ud mod dalen til højre. Tæt herved er der borde og bænke, hvor man både kan nyde udsigten og ens medbragte mad og drikke. Lidt længere fremme er der en shelter, man kan overnatte i. Tæt herved en smuk sø. Drej til venstre for enden af vejen. Snart efter er der en helt ny sti, **Vikingestien**, på højre hånd. Du må ikke cykle her, men gå endelig ned ad stien.*

17. Vikingebroen

Stien følger en gammel sti fra oldtiden og forbinder vikingelandbyen i Risby med Kroppedal Museum. Den er med sine 700 meter den længste vikingevej i Danmark. Lidt frem-

me ser du en bro over *Store Vejleådal*. Broen, der stod færdig i 2019, er bygget med håndkraft og med det værktøj og den teknik, man anvendte i vikingetiden. Den er inspireret af Ravngebroen, som Harald Blåtand lod bygge i 980.

Gå ned og studer broen, men vent med at besøge vikingelandbyen i Risby, for der er endnu et par ting, du skal se. Gå derfor tilbage til den vej du kom fra, og følg den til venstre. Kort efter er du ved

18. Kroppedal museum

Museet er absolut et besøg værd. Det har dels en permanent udstilling, hvor man bl.a. kan se Ole Rømers gamle ur, en rekonstruktion af hans landobservatorium, nogle astronomiske kikkerter og et kopi af Rømers planetmaskiner. Dertil en midlertidig udstilling, der meget aktuelt i 2020 omhandler vikingetiden.

Tag herefter ned ad Kroppedals Alle. Snart efter er der en P-plads på højre hånd og en sti på venstre hånd. Følg stien til venstre..

19. Et hus fra vikingetiden

I 1990'erne afdækkede arkæologerne 6 huse her (3 til beboelse og 3 udhuse) fra **7-800 tallet**. Det bedst bevarede hus har man siden markeret med hvide stolper. Huset var på

216 m² (27 m langt og 8 m bredt). Det rummede både beboelse og stald. Prøv at gå rundt i huset og oplev, hvor stort det var. Husene her er nok forløbere for de gårde, der omkring år 1000 lagde sig fast i og dannede *Vridsløsemagle*. *Gå tilbage til vejen, og fortsæt ned mod Ole Rømers Vej.*

20. Ole Rømers høj

På den anden side af vejen ligger en *gravhøj* fra vikingetiden (6 m høj, 30 m bred). Da det er en meget stor gravhøj, mente man førhen, at det var en kongegrav og kaldte den *Kongshøj*. Siden fik den navnet *Ole Rømers høj*, da man tænkte, at Ole Rømers dengang forsvundne landobservatorium kunne have ligget på toppen af højen.

Ved denne høj slutter turen. Jeg håber, at du har nydt den!

